

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA (PZO)

EDUKACJA WCZESNOSZKOLNA (KLASY I-III)

Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 40 w Bytomiu

dla Uczniów z Niepełnosprawnością Intelktualną w Stopniu Lekkim, w tym ze Sprzężeniami

(Zgodnie z ramami nowej podstawy programowej „Kompas Jutra”)

I. PODSTAWY PRAWNE I OGÓLNE ZAŁOŻENIA

1. Przedmiotowe Zasady Oceniania (PZO) określają warunki, sposoby oraz kryteria oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów klas I-III z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, w tym ze współwystępującymi niepełnosprawnościami (niepełnosprawność sprzężona).
2. Dokument opiera się na założeniach nowej podstawy programowej Kompas Jutra, promującej podejście holistyczne, elastyczność procesu uczenia się, rozwój kompetencji kluczowych oraz wspieranie autonomii i sprawczości ucznia.
3. Ocenianie jest w pełni zintegrowane z Indywidualnym Programem Edukacyjno-Terapeutycznym (IPET) oraz ustaleniami Wielospecjalistycznej Oceny Poziomu Funkcjonowania Ucznia (WOPFU).
4. Proces oceniania ma charakter wspierający, funkcjonalny i motywujący, ukierunkowany na wzmacnianie poczucia własnej wartości dziecka.

II. PRZEDMIOT I CELE OCENIANIA

1. **Głównym celem oceniania** jest wspieranie indywidualnego rozwoju ucznia, motywowanie do aktywności, budowanie poczucia sprawczości oraz bieżące monitorowanie postępów w odniesieniu do jego możliwości psychofizycznych i ustaleń z Indywidualnego Programu Edukacyjno-Terapeutycznego (IPET).
2. Ocenianiu podlega przede wszystkim:
 - **Wkład pracy i wysiłek** włożony w wykonanie zadania.

- **Stopień samodzielności** oraz dynamika indywidualnych postępów.
- **Kompetencje przekrojowe** (komunikacja, współdziałanie, pokonywanie trudności, samoobsługa i emocje).
- **Zaangażowanie** w życie klasy i radzenie sobie w grupie rówieśniczej.

III. ZASADY I FORMY OCENIANIA BIEŻĄCEGO

1. Ocenianie ma charakter wspierający, ciągły i formacyjny.
2. **Obserwacja funkcjonalna:** Podstawową metodą pozyskiwania informacji o uczniu jest ciągła obserwacja jego aktywności, gromadzenie oraz analizowanie wytworów pracy ucznia.
3. **Brak prac domowych:** Zgodnie z przepisami i ramami programowymi, w klasach I–III nie zadaje się pisemnych ani praktyczno-technicznych prac domowych do wykonania w czasie wolnym (z wyjątkiem dedykowanych ćwiczeń usprawniających motorykę małą).
4. **Elementy Samooceny:** Proste techniki dostosowane do możliwości dziecka (np. wybór buźki, piktogramu lub koloru oceny własnego zaangażowania).
5. **Ocenianie bieżące:**
 - Odbywa się w oparciu o stałą informację zwrotną (słowną, graficzną, piktogramy/AAC, naklejki).
 - W dzienniku elektronicznym stosuje się wskaźnik cyfrowy w skali 1–6, przy czym **punkty/oceny odzwierciedlają relację między możliwościami ucznia a jego wkładem pracy:**

KRYTERIA OCENIANIA PUNKTOWEGO / BIEŻĄCEGO (SKALA 1–6:

- **6 punktów (WSPANIALE):** Uczeń wykonuje zadania na miarę swoich maksymalnych możliwości; wykazuje dużą samodzielność lub twórcze podejście; aktywnie współpracuje; z własnej inicjatywy pokonuje trudności.
- **5 punktów (BARDZO DOBRZE):** Uczeń chętnie podejmuje zadania; wykonuje je dokładnie przy minimalnym wsparciu; przestrzega zasad i wykazuje dużą aktywność.

- **4 punkty (DOBRZE):** Uczeń podejmuje zadania i wykonuje je poprawnie, jednak wymaga sporadycznej pomocy lub przypomnienia instrukcji; wykazuje umiarkowaną aktywność.
- **3 punkty (ZADOWALAJĄCO):** Uczeń wykonuje zadania przy znacznym wsparciu nauczyciela; praca wymaga utrwalenia; czasami wykazuje bierną postawę lub szybko się zniechęca.
- **2 punkty (SŁABO):** Uczeń niechętnie podejmuje aktywność nawet przy intensywnej pomocy; ma duże trudności z doprowadzeniem pracy do końca; wymaga stałego kierowania.
- **1 punkt (ŹŁE):** Uczeń odmawia udziału w zadaniu pomimo dostosowania form pracy; nie wykazuje próby podjęcia wysiłku (ocena stosowana wyjątkowo, traktowana jako sygnał do modyfikacji strategii terapeutycznej).

IV. DOSTOSOWANIE OCENIANIA DO SPECYFIKI NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI SPRZĘŻONYCH

Zgodnie z filozofią *Kompasu Jutra*, formy sprawdzania wiedzy i umiejętności są ściśle adaptowane do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia:

- Wykorzystanie symboli PCS, piktogramów, gestów (AAC); ocena wiedzy na podstawie wskaźników niewerbalnych.
- Zapewnienie narzędzi adaptacyjnych, wydłużenie czasu pracy, rezygnacja z oceny estetyki na rzecz wkładu pracy i poprawności merytorycznej.
- Ocenianie w przewidywalnym otoczeniu, jasne schematy wizualne zadań, uwzględnianie nadwrażliwości sensorycznych.
- Dzielenie zadań na małe etapy, stosowanie przerw, ocenianie częściowych sukcesów.

V. KRYTERIA OSIĄGNIĘĆ W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH EDUKACYJNYCH (ZGODNIE Z KOMPASEM JUTRA)

1. Edukacja Polonistyczna

- Mówienie i komunikacja (w tym AAC): Odpowiadanie na pytania (słownie, gestem, piktogramem), wyrażanie potrzeb, budowanie wypowiedzi na miarę możliwości artykulacyjnych.
- Czytanie: Rozpoznawanie liter, głoskująco-sylabowe odczytywanie wyrazów, globalne czytanie słów/piktogramów, rozumienie czytanego lub słuchanego tekstu.
- Pisanie: Sprawność grafomotoryczna (kreślenie w liniaturze, odwzorowywanie), przepisywanie, pisanie z pamięci/ze słuchu z uwzględnieniem indywidualnych dostosowań.

2. Edukacja Matematyczna

- Stosunki przestrzenne i czasowe: Orientacja w schemacie własnego ciała i przestrzeni, rozróżnianie pór dnia, dni tygodnia.
- Liczby i działania: Pojęcie liczby, przeliczanie na konkretach, operacje dodawania i odejmowania w dostępnym zakresie liczbowym, rozumienie prostych sytuacji problemowych.
- Umiejętności praktyczne: Posługiwanie się pieniędzmi w prostych sytuacjach, mierzenie, ważenie, zegar (w wymiarze użytkowym).

3. Edukacja Społeczno-Przyrodnicza

- Środowisko społeczne: Znajomość zasad panujących w grupie, kulturalne zachowanie, rozpoznawanie emocji, wiedza o rodzinie, swojej miejscowości i symbolach narodowych.
- Środowisko przyrodnicze: Obserwacja zmian w przyrodzie, troska o zwierzęta i rośliny, ekologia, dbanie o własne zdrowie i higienę osobistą.

4. Edukacja Artystyczno-Techniczna (Plastyka, Muzyka, Technika)

- Ekspresja twórcza: Chęć udziału w działaniach plastycznych i muzycznych, doborze barw i faktur.
- Rytm i ruch: Śpiew, pląsy, reakcja na sygnały dźwiękowe, ćwiczenia rytmiczne.
- Technika i BHP: Bezpieczne posługiwanie się przyborami (nożyczki, klej), dbanie o stanowisko pracy.

5. Edukacja Cyfrowa (Informatyczna)

- Kompetencje cyfrowe: Posługiwanie się myszką/ekranem dotykowym, sterowanie prostymi programami edukacyjnymi, kodowanie - układanie sekwencji i proste myślenie algorytmiczne, zasady bezpiecznego korzystania z technologii.

6. Wychowanie Fizyczne

- Sprawność i zdrowie: Udział w grach i zabawach ruchowych, pokonywanie torów przeszkód, przestrzeganie zasad fair-play, stosowanie się do reguł bezpieczeństwa.

VII. KLASYFIKACJA ŚRÓDROCZNA I ROCZNA (OCENA OPISOWA)

1. Ocena klasyfikacyjna (śródroczna i roczna) z zajęć edukacyjnych oraz zachowania jest oceną opisową.
2. Ocena opisowa uwzględnia:
 - Indywidualny poziom postępów i rozwoju dziecka w stosunku do jego własnych możliwości i ustaleń w IPET.
 - Poziom opanowania poszczególnych umiejętności w zintegrowanych obszarach.
 - Wkład pracy, motywację i stopień samodzielności.
 - Wskazówki i priorytety do dalszej pracy edukacyjno-terapeutycznej.

VIII. INFORMOWANIE RODZICÓW I EWALUACJA PZO

1. Jawność i dostępność: PZO jest udostępniane rodzicom na początku roku szkolnego (zebranie organizacyjne, dziennik elektroniczny, strona www).
2. Formy komunikacji: Rodzice informowani są o postępach i trudnościach dziecka poprzez wpisy w dzienniku, konsultacje indywidualne oraz podczas zebrania zespołu ds. IPET.
3. Ewaluacja: Dokument podlega corocznej analizie i ewaluacji przez Zespół Edukacji Wczesnoszkolnej i Terapeutów pod koniec każdego roku szkolnego.

Opracowała:

Izabela Dunal – przewodnicząca ZEW

ZAŁĄCZNIK NR 1

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENY OPISOWEJ ZACHOWANIA

(Ze szczególnym uwzględnieniem samoregulacji, emocjonalności oraz zasady nieoceniania/niekarania za objawy wynikające z niepełnosprawności i sprzężeń)

I. Nadrzędne Zasady Oceniania Zachowania

1. **Zasada Oddzielenia Niepełnosprawności od Intencjonalności:** Zachowania wynikające bezpośrednio z zaburzeń rozwojowych, sensorycznych lub neurologicznych (np. stymulacje ruchowe/werbalne, krzyk w wyniku przeciążenia sensorycznego, echolalia, trudności z utrzymaniem uwagi, ruchy stereotypowe, reakcje lękowe) **nie podlegają negatywnej ocenie.**
2. **Ocenianie ipsatywne:** Ocena zachowania uwzględnia indywidualny postęp ucznia w stosunku do jego własnych, wcześniejszych możliwości oraz realizacji celów określonych w IPET.
3. **Docenianie wkładu pracy i samoregulacji:** Kluczowym kryterium jest podejmowanie przez ucznia prób kontroli emocji, korzystanie ze wsparcia (np. kącika wyciszenia, komunikatorów AAC) oraz starania w zakresie współdziałania z grupą.

II. Obszary Obserwacji i Kryteria Oceny Zachowania

1. Samoregulacja i funkcjonowanie emocjonalne

- **Wykazywanie postępu:** Próby sygnalizowania trudnych emocji (słownie, gestem, piktogramem).
- **Strategie radzenia sobie:** Korzystanie z zaproponowanych form wyciszenia (pufy, słuchawki wygłuszające, kącik relaksu) przy wsparciu nauczyciela lub samodzielnie.
- **Elastyczność:** Wykazywanie gotowości do powrotu do zajęć po ustąpieniu stanu przeciążenia/trudności.

2. Relacje społeczne i komunikacja (w tym AAC)

- **Kontakt z rówieśnikami i dorosłymi:** Wykazywanie życzliwości, podejmowanie prób współdziałania w zabawie lub nauce na miarę własnych możliwości.

- **Szacunek i komunikacja:** Stosowanie dostępnych form komunikacji (mowa, piktogramy, gesty Makaton, PCS) do wyrażania prośby, odmowy lub podziękowania.
- **Grupowe funkcjonowanie:** Szanowanie granic innych dzieci (brak intencjonalnej agresji).

3. Wywiązywanie się z obowiązków ucznia

- **Zaangażowanie:** Chętne lub podejmowane przy wsparciu uczestnictwo w zajęciach.
- **Szacunek do mienia:** Dbanie o przybory szkolne, piktogramy, pomoce dydaktyczne oraz sprzęt wspomagający.
- **Doprowadzanie zadań do końca:** Wykazywanie wytrwałości dostosowanej do indywidualnego czasu skupienia uwagi.

4. Bezpieczeństwo i kultura osobista

- **Przestrzeganie zasad:** Stosowanie się do kluczowych reguł bezpieczeństwa w klasie, na korytarzu i podczas spacerów (samodzielnie lub po przypomnieniu wizualnym/słownym).
- **Reagowanie na polecenia:** Pozytywna reakcja na sygnał stop/uwaga ze strony nauczyciela.

ZAŁĄCZNIK NR 2

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENY OPISOWEJ W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH EDUKACJI

W ocenie opisowej z poszczególnych edukacji uwzględnia się **trzy poziomy funkcjonowania i opanowania umiejętności**:

- **Samodzielnie (S)** – uczeń wykonuje zadanie bez pomocy lub po jednorazowej instrukcji.
- **Z pomocą / wsparciem (W)** – uczeń potrzebuje podpowiedzi słownej, naprowadzenia, wspomagania wizualnego (piktogram, wzór) lub gestu.
- **Wspólnie z nauczycielem (N)** – uczeń wykonuje zadanie z bezpośrednią pomocą fizyczną lub przy stałym prowadzeniu za rękę/współdziałaniu.

1. Edukacja Polonistyczna i Komunikacja (w tym AAC)

Obszar obserwacji	Kryteria oceny / Wskaźniki postępu
Komunikacja i mówienie / AAC	• Formułuje proste wypowiedzi ustne lub buduje je za pomocą piktogramów/symboli (AAC). • Zgłasza swoje potrzeby i emocje (słownie, gestem, wskazaniem piktogramu). • Rozumie krótkie wypowiedzi, pytania i polecenia kierowane do grupy lub indywidualnie.
Czytanie i rozumienie tekstu	• Rozpoznaje i nazywa litery / symbole / piktogramy. • Czyta proste wyrazy i zdania (metodą sylabową, globalną lub za pomocą piktogramów). • Wyjaśnia treść wysłuchanego lub przeczytanego tekstu (odpowiada na pytania, wskazuje obrazek).
Pisanie i grafomotoryka	• Utrzymuje prawidłowy (lub zaadaptowany) chwyt narzędzia pisarskiego. • Rysuje po śladzie, odtwarza wzory grafomotoryczne • Przepisuje / pisze ze słuchu lub przepisuje za pomocą etykiet z piktogramami wyrazy i zdania.

2. Edukacja Matematyczna

Obszar obserwacji	Kryteria oceny / Wskaźniki postępu
Pojęcie liczby i przeliczanie	• Przelicza elementy w dostępnym zakresie na konkretnych (klocki, liczmany). • Porównuje liczebność zbiorów (mniej, więcej, tyle

Obszar obserwacji	Kryteria oceny / Wskaźniki postępu
	samo). • Zna cyfry i potrafi przyporządkować je do odpowiedniej liczby obiektów.
Działania matematyczne	• Wykonuje proste dodawanie i odejmowanie na konkretach lub osi liczbowej. • Rozwiązuje proste zadania tekstowe z ilustracją lub na konkretnym materiale.
Orientacja i umiejętności praktyczne	• Orientuje się w schemacie własnego ciała oraz w przestrzeni (przód, tył, góra, dół). • Rozpoznaje podstawowe figury geometryczne. • Orientuje się w pojęciu czasu (pory roku, dni tygodnia, pory dnia). • Posługuje się modelem pieniądza w prostych sytuacjach zabawowych/zakupowych.

3. Edukacja Społeczno-Przyrodnicza

Obszar obserwacji	Kryteria oceny / Wskaźniki postępu
Wiedza o świecie przyrody	• Obserwuje i nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla danych pór roku. • Rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny z najbliższego otoczenia. • Rozumie potrzebę ochrony przyrody i wykazuje postawy proekologiczne.
Funkcjonowanie społeczne i higiena	• Zna podstawowe dane o sobie (imię, nazwisko, wiek, adres/miejscowość). • Przestrzega podstawowych nawyków higienicznych i samoobsługowych. • Zna i stosuje zwroty grzecznościowe (słownie lub za pomocą AAC). • Rozpoznaje symbole narodowe (flaga, godło, hymn).

4. Edukacja Artystyczno-Techniczna (Plastyka, Technika, Muzyka)

Obszar obserwacji	Kryteria oceny / Wskaźniki postępu
Ekspresja plastyczna i sprawność	• Stosuje różnorodne techniki plastyczne (malowanie, lepienie, wydzieranie). • Bezpiecznie i prawidłowo posługuje się nożyczkami, klejem i pędzlem. • Przejawia chęć do podejmowania aktywności plastyczno-

Obszar obserwacji	Kryteria oceny / Wskaźniki postępu
	technicznej.
Muzyka i rytmika	• Reaguje na sygnały dźwiękowe i zmianę tempa/dynamiki muzyki. • Uczestniczy w śpiewie, wokalizacji lub prostej ilustracji ruchowej do muzyki. • Gra na prostych instrumentach perkusyjnych (np. marakasy, bębenek, janczary).

5. Edukacja Cyfrowa (Kompetencje Cyfrowe)

Obszar obserwacji	Kryteria oceny / Wskaźniki postępu
Obsługa sprzętu i programów	• Sprawnie włącza/wyłącza lub obsługuje tablet/komputer przy użyciu ekranu dotykowego, myszki lub przycisku adaptacyjnego. • Nawiguje w prostych programach i aplikacjach edukacyjnych.
Myślenie logiczne i bezpieczeństwo	• Układa proste sekwencje i historyjki obrazkowe (myślenie algorytmiczne). • Przestrzega ustalonych czasów pracy przed ekranem oraz zasad bezpiecznego korzystania z technologii.

6. Wychowanie Fizyczne

Obszar obserwacji	Kryteria oceny / Wskaźniki postępu
Sprawność fizyczna i motoryka	• Wykonuje podstawowe ćwiczenia gimnastyczne dostosowane do swoich możliwości ruchowych. • Pokonuje tory przeszkód, uczestniczy w biegach, skokach i rzutach.
Udział w grach i bezpieczeństwo	• Podejmuje próby współdziałania w zabawach i grach ruchowych. • Przestrzega zasad bezpieczeństwa w sali gimnastycznej i na placu zabaw.